

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæst. 1. Cur noluerit Apostolos ire in viam gentium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

asserit, dicitur enim *ὁ πρῶτος* *Ἀνδρέας* fortitudine. Vocatione primus fuit, & Petrus senior, ut refert Epiphanius hæresi 51. Quare fallunt hæretici dum Petrum primo vocatum affirmant. Eum fratrem esse, Marci 1.3. & Lucæ 6.9. etiam constat. Mentio eius est Ioan. 6.12. Marci 13. Apud Eusebium lib. 3. cap. 1. in Scythiâ prædicasse dicitur. Patris in Achaia crucifixus est, ut constat ex Epistola Episcoporum & Cleri Achaici.

§. 2. Iacobus Ioanni antepositus, ut etiam à Marco, qui illis Andream postponit, quia simul eos collocare voluit, quibus nomen Christus immutavit. Frater Ioannis fuit, filius Zebedæi, vocatio eius Matth. 4.10. Marci 3.9. Luc. 6.9. Actor. 17. ab Herode interficitur, corpus eius Compocellum delatum est: Vocari solet Iacobus maior.

§. 3. Ioannes qui vocari solet, discipulus, quem diligebat Iesus. Euangelium, tres Epistolas, & Apocalypsin scripsit, itaque de eo complura habentur in sacris Libris Matth. 4.10. 17. 20. 26. Marci 1.3. 9. 10. 13. 14. Luc. 5.6. 11. Ioan. 1.3. 19. 21. Actor. 3.4. 8. ad Gal. 2. Vixit Ephesi, Romæ ex ferueto oleo illæsus exiuit, in Patrum relegatus à Domitiano, sub Nerua Ephesum rediit, vbi annos 68. post Christi resurrectionem obiit. Eusebius 1.3. c.1.

§. 4. Philippus natus est Bethsaidæ, Ioan. 1. Erat hoc oppidum propinquum Capharnaum, dicta domus venationis ob piscium copiam. Ioan. 6.12. 14. Matth. 10. Marci 3. Luc. 6. Actor. 1. eius mentio habetur. Docuit in Scythiâ martyrio obiit Hierapoli Asiæ vrbe. Euseb. lib. 3. c.31.

§. 5. Bartholomæi in Scripturis nulla est mentio, nisi in Catalogo Apostolorum. Matth. hoc loco Marci 3. Luc. 6. Act. 1. Indos docuit, Euseb. 1.3. c.1. Vtuo crudeliter pellis detracta est. Qui ad reges Ptolomæos eius progeniem referunt, Apostolo frustra honorem conciliare conantur. Malo à Tholmai, quod est nomen Hebræum Ios. 15. 4. 2. Reg. 33. derivari.

§. 6. Matthæus, supra dixi, post resurrectionem in Iudæâ, Asiâ, Ponto, Æthiopiâ docuit, vbi adhuc inter Christianos eius est memoria.

§. 7. Thomas seu *ῥαββὴν* *Thauma* Syriacè, dicitur quod est geminare, itaque & Græcè *ἰδύμεος*, seu *Geminus* vocatur. Eius in Catalogo mentio est. & Ioan. 14. itemque 20. nobilis dubitatione, & deinde fide. Carmanos, Babylonios, Indos docuit, ut Hieronymus, alique, eius hodie sepulchrum videntur in India.

§. 8. Iacobus alter, dictus minor, Alphæi, & Mariæ filius, ea Maria soror, hoc est, cognata dicitur B. Virginis. Eius frequens mentio est Matth. 13. 27. Marci 3. 6. 15. Actor. 1. 12. 15. 21. Galat. 1. 2. 1. Corinth. 15. Ierosolymis mansit annos 30. Episcopus. Euseb. 1.2. c. 23. vbi etiam martyrio ad Dominum migravit.

§. 9. Thadæus Hebraicè Iudas, Syriacè Thaddai, vel Thaddi cognomen fuit Lebbaï, Græcè & Syrus Lebbaeus, ὁ δὲ *ῥαββὴν* *ῥαββὴν* *ῥαββὴν*. Hic proprio nomine dictus Iudas, qui & Epistolam scripsit. Ex *יְהוּדָה* *lau*, at *לְבַי* *leo*, Iudæ est Symbolum. Gen. 49. 9. alii à *לב* *cor*, alii à *לב* *mamma*.

§. 10. Simon frater Iacobi minoris, & Iudæ, filius Mariæ & Cleophae. Ægyptios & Perlas docuit, tandem Ierosolymis crucifixus est. Euseb. lib. 3. c. 11. & 32. Dicitur esse Simon Cananæus, Græcè *Κανανίτης*, alii à Canavico, vbi aqua in vinum est mutata, alii vero à Zelo; nam Actor. 1. 13. vocatur *Ζηλωτής*, est vero *קַיָּן* Hebræis Zelare.

§. 11. In Iudæ proditoris nomine, siue sit declinans ad strangulationem, siue mercede declinans, seu deficiens Dei prouidentia apparet. Icariorum Syrus *שְׁכַרְיָתוֹ* *Schekariutho*, ita & libri nonnulli Latini, Adami Conzen in Euang. Tom. I.

sed I. omisso ut Spanja pro Hispania. Nomen loci est, licet nonnulli dici velint, *virum Carioth*, seu *virum Cariothensem*, ut Esd. 2. 22. dicuntur, *virum Anathoth*. Additur hic Apostolis, ne turbemur, si in Ecclesiâ malos, & sæpe quos minime putabamus esse, experiamur. Carioth vrbs Iudæ est, qui ab Isachar formant, magis aberrant. Iunius & Tremellia. *כַּרְיֹת* *כַּרְיֹת* *כַּרְיֹת* sit In Iudæa nō passuum futurum tertiæ coniugationis & significatur mine mercede defecturum seu inducendum ad defectum omen. Non videtur ab oppido nomen habere. Non enim est in Syro *כַּרְיֹת*, neque *כַּרְיֹת*, præpositum, deinde Carioth non est per *כַּרְיֹת*, & *כַּרְיֹת*, sed per *כַּרְיֹת*, & *כַּרְיֹת*, scriptum. Sed literæ illæ commutari potuerunt. Alii Schechariut esse marsupium, alii Secar esse strangulationem, & sensum esse declinans ad strangulationem, sed Christum nomen imposuisse hoc non est probabile, nec parentes, cum sit tam mali ominis. Malo eum dictum quasi declinantem ad mercedem, lucro deditum.

Donatistas aliosque refutat cæterus ille, in quo non defuit Iudas traditor, Quomodo ergo si inter duos per malos decem impius fuit vnus, non esset in tot populis habet bonis.

Iudam docuisse, & more aliorum miracula patras se non est dubium, cum tamen reprobos esset. Quod insigne argumentum præbebat olim Catholicis contra Donatistas in Africa, qui Ecclesiam non nisi ex iustis constare fingebant, ipsi hominum iniustissimi, & flagitiosissimi. Interim & hoc docemur, fidem magnam, quâ miracula operatur Iudas, sine charitate fuisse, nec tamen ad iustitiam fuisse satis: & insignia crebro dona in reprobos conferri.

VERSVS 5.6.

In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis, sed potius ite ad oues quæ perierunt domus Israël.

QVÆSTIO I.

Cur noluerit Apostolos ire in viam gentium?

§. 1. IN viam gentium cum ire vetat, non monet, ne gentium se moribus ritibusque contaminent, quod alioqui est ire in viam alicuius. Quid tibi vis in via Ægypti? Ierem. 2. 18. *Et in via peccatorum non stes.* Initio gentium. Sed vetat in regiones, & vrbes gentium prædicationibus non candi causa accedere. Hoc enim initio ad Iudæorum prædicationem conversionem opus erat. Iudæis enim erat facta promissio Genes. 17. vers. 1. Roman. 15. vers. 8. Actor. 13. vers. 46. Magnam exultationem Iudæi prætereundere poterant, si ad gentes se contulissent; se enim electos, gentes reiectas iudicabant. Insigne odium erga gentes demonstratur Actor. 22. vers. 21. Cum Apostolus diceret, sibi à Deo imperatum, *vade, quoniam ego in nationes longe mittam te.* Itaque cum Iudæis promissus esset, non poterat censeri Messias esse, nisi Iudæis prædicaret.

§. 2. Ciuitates *סַמָּרְיָתָא* est in Græco. Samaritanos addit, quia cum quadam ex lege seruarent, putare poterant Apostoli illos non comprehendere nomine gentium, ideo illos speciatim excipit, de origine Samaritanorum 4. Reg. 17. & Ioseph. lib. 9. c. ultim. itaque limitata hic est potestas prædicandi, postea dabitur Samaritanis generalis, post resurrectionem cum velum templi scissum esset. S. Cyprianus ad schismatis detestationem tici, & pene hoc gentes.

hærefert Epist. 76. Donat adhuc in Euangelio suo Dominus & maiorem intelligentia lucem manifestat, quod idem qui se tunc à tribu Iuda & Benjamin sciderant & Hierosolymis derelictis Samaritanam secesserant, inter profanos computarentur. Nam cum primum discipulos in ministerium salutis mitteret, mandavit & dixit: In viam nationum ne ieritis, & in civitatem Samaritanorum ne introieritis. Ad Iudæos prius mittens gentiles adhuc præteriri iubet. Addendo autem, & civitatem Samaritanorum debere omitti, ubi erant schismatici, ostendit schismaticos gentilibus adæquari.

Legem illi ex parte servabant. Deique cultum cum idololatriâ permiscebant 4. Reg. 17. Ioseph. lib. 9. Antiq. cap. vii.

Oves perditæ.

§. 3. Iudæos vocat oves perditas, quia iam peccatores, à pastoribus deserti, erroribus impliciti vagabantur. Nonnulli electos significari tantum, alios improbos; verum ad omnes missus est; perierant enim non damnatione, sed peccatis, & aberratione; unde fuerunt boni pastores humeris reducendi. De hisce quibus vide Psalm. 77. vers. 1. & 76. vers. 21. & 79. vers. 1. item Isa. 53. Ezech. 34. vers. 5. Ad hos ergo mittebantur, ut annuntiarent appropinquare regnum cælorum, ideoque ad penitentiam hortarentur. Id enim dictum est. Nam Marci 6. v. 12. Exeuntes prædicabant, ut penitentiam agerent.

VERSUS 8.

Infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mundate, demones eiicite: gratis accepistis, gratis date.

QVÆSTIO I.

Quomodo gratis dare iubet?

Leitio confuuta.

§. 1. Miraculorum potestate eos instruit, ut apparet admodum insignia, & in omnes gratissima. De mortuorum resurrectione dubitatio oritur, in Græcis enim quibusdam omittitur, apud Theophylactum est. Lucas Brugenis in notis ad Græcū textum approbat. Illud veritas ex opere merito sortis posse omitti, prout ipsa Regia Biblia obeliscum præfigunt, idque ob eas causas quas alias dedimus intelligendas. Novem Parisiensium exemplaria & Syrica Imperatoris editio præterunt suffragantibus Enarratoribus Euthymio & Theophylacto. & in Latinis: Manuscriptum, inquit, H. littera signatum B. Hieronymo suffragante, omittit re mortuos suscite, quod alij libri addunt. parva similitudine veri: quanquam iudico merito relictum esse à correctoribus Sixtinis, ut certe vetus est, & facile potuit ab interprete fuisse datum. Lege varietates Græcas & Notationes prolixiores in variis Bibliorum lectiones. denique Commentarium.

Nectamen mirum est; nam Petrus & Paulus, aliiq; mortuos excitaverunt. Itaque causam non video sufficientem, cur omittamus.

Miracula quæstiosa esse poterunt.

§. 2. Primo quidem monet, ut facultate sibi tradita promptè liberaliterque utantur, quandoquidem gratis eam acceperunt. Deinde omnem auaritiam, & sacrarum rerum cauponationem prohibet. Poterat enim legatio illa esse quæstiosissima; si pro sanationibus tot, & mirandis mercedes accipere voluissent; cum enim peritiores medici sibi interdum regias opes comparent, quid illi non consequerentur, si certò, celeriter, sine chirurgorum cranificina, sine pharmacorum fastidio ægros curarent? insuper & mortuos suscitarent? summam auctoritatem, & amorem Euangelio conciliabat illa munera, non modo abstine-

Precia recipere suspensum.

tia, sed etiam recusatio. Seducendi enim causam non habuerunt, quibus seductorum simplicitas lucrosa non erat futura. Recte id notavit. Item. lib. 2. cap. 37. Et quid autem? non est numerum dicere gratiarum, quas per uniuersum mundum Ecclesia à Deo accipiens in nomine Christi Iesu crucifixi sub Pontio Pilato per singulos dies in opulationem gentium perfecit, nec pecuniam ei auferens, quemadmodum enim gratis accepit à Deo, gratis & ministrat. Nec modo sanare gratis, sed etiam docere iubentur, non itaq; probo eos, qui omnes manifestè docere nolunt, solos vero illos qui etiam grandes mercedes pro talibus mysteriis præstare possunt. Non enim iam dicunt similia illis, de quibus hæc Dominus noster dixit: Gratis accepistis, gratis date: sed separata & portuosa, & alta mysteria cum magno labore acquisita fallacibus.

§. 3. Non prohibentur Christi lege doctores accipere vite necessaria à discipulis. Dignus est enim mercenarius mercede sua. Populus enim iure naturali, & Diuini iure diuino tenetur alere concionatorem suum; & ille habet ius de Euangelio viuendi, dum Euangelio docere deferuit. Itaque errant Anabaptistæ, qui nullum Euangelii sui ministrum audiunt, nisi omnia relinquat.

§. 4. Multa hoc loco Bullingerus, Illyricus, Wolfgangus Musculus, contra inertiā ociumque Cleri, Simoniam, & Pompas Episcoporum ad inuidiam concitandam declamant. Verum ad nos illa non pertinet, qui non modo docemus, ociosos, Simoniacos, luxuriosos Clericos grauiissimo supplicio illa scelera luituros; sed insuper propter eadem in subditis non correcti, etiam Pontifices, Archiepiscopos, Episcopos prælatos alienæ culpæ, quam pessimo exemplo dissimulant, confortio perituros. Quod de opibus Ecclesiasticis queritur, inuidiæ vox est, non charitatis; opes possidere peccatum non esse consentiunt. Imò Episcoporum comitatum decentem, & siudem Principes etiam sint, magnificum esse oportere. lib. 6. Politicorum demonstrari cap. 42. & 43. Idemque docet Adrianus Sarauia de variis Ministrorum ordinibus, habetque usus Britanniarum, ubi Archiep. & Episcopi, Principibus, & Comitibus æquantur. Verum moris est apud Scythias & non culpanda traducere, & orthodoxorum delictis, ingenti hyperbole exaggerare. Opes nostras ferre non possunt, miracula in dubium vocant. Tofsanus monet, ut Ecclesiasticis historiis comprehensa miracula cautione magnâ legantur. Hoc agens ut nulla crederentur, neque oriatur admiratio populi, quod apud ipsos nulla cernantur. Nemo qui dem est, quin miracula cum cautione legenda censeat; nam fingi aliqua potuerunt, & dubio procul, ficta sunt nonnulla. At vero donum miraculorum ita singulare fuisse Apostolis, ut non semper in Ecclesiâ fuerit, omnino falsum est, atque omni historiæ Ecclesiasticæ repugnat. De martyribus, aliisq; testantur summi Doctores Ecclesiæ, ut negare tam sit manifestè infaniæ quam atheniense Cæsarem, Neronem, aliosque nunquam fuisse. Deinde semper ad Ecclesiam nouæ gentes adductæ sunt, ad quam instructionem miracula partim nouis necessaria, partim vilia fuere veteribus Christianis, inter quos multi sæpe grauib; dubitationibus percelluntur.

VERSUS 9. 10.

Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam, in zona vestris; Non peram in viâ, neque duas tunicas, neque calceamen-

ta,